

Information till eleverna – delprov B och C

Provmaterial

I årskurs 9 är provet uppbyggt kring ett övergripande tema. I år är temat *sanning och lögn*. Innehållet behandlar olika aspekter av vem eller vad vi egentligen kan lita på och vad som faktiskt inte är sant. Provet är uppdelat i tre olika delprov:

- Delprov A: tala
- Delprov B: läsa
- Delprov C: skriva.

Delprov A genomfördes under höstterminen medan delprov B och delprov C genomförs på fastlagda provdatum i mars.

Delprov B: läsa

I delprov B ska du läsa texter och besvara uppgifter till dessa. Du kommer att få ett texthäfte som berör det aktuella temat på olika sätt och som innehåller skönlitteratur, sakprosatexter samt bilder. Du kommer först att få läsa texterna på egen hand i 45–60 minuter utan tillgång till uppgifterna. Sedan har du 140 minuter på dig att besvara de cirka 30 uppgifterna till texterna.

Det finns två olika typer av uppgifter: öppna uppgifter och flervalsuppgifter. På öppna uppgifter ska du svara med egna ord. Ibland räcker det med endast ett ord, men på flera av uppgifterna måste du formulera egna meningar. På flervalsuppgifter ska du markera vilket av ett antal alternativ som är rätt svar på frågan. Du ska endast kryssa för *ett* alternativ.

Några råd inför delprov B:

- Läs hela texthäftet.
- Arbeta med en text i taget och lös uppgifterna som hör till.
- Läs uppgifterna och svarsalternativen noga innan du svarar.
- Kryssa endast för ett alternativ i flervalsuppgifterna. Fler kryss än ett gör svaret ogiltigt.
- Står det i uppgiften att du ska motivera ditt svar med hjälp av texten krävs det att du ger tydliga exempel ur texten.
- Antalet rader i svarshäftet visar ungefär hur mycket du ska skriva på varje uppgift.

Delprov C: skriva

I delprov C ska du skriva en egen text. Du kommer att få välja en av tre skrivuppgifter. I rutan nedan ser du hur instruktionen till en skrivuppgift kan se ut.

Förbjuden känsla

Vissa känslor är inte riktigt accepterade att ha. Det kan till exempel vara avundsjuka, vilja att det ska gå dåligt för någon annan eller kärlek till en person som redan har ett förhållande.

Tidningen *NU* planerar ett temanummer om förbjudna känslor och efterfrågar därför ungdomars texter på temat. Du tar chansen att bidra med en krönika.

Skriv din *krönika*. **Skriv om** en känsla som du upplever som förbjuden. **Resonera** om det är bra eller dåligt att ha känslan. **Ge exempel** på en situation där känslan kan uppstå.

Rubrik: **Förbjuden känsla**

← Stycke 1 är inspiration.

← Stycke 2 ger sammanhanget där texten är tänkt att publiceras.

← Stycke 3 är den viktigaste delen av instruktionen, och de fetade orden beskriver det som du måste göra för att lösa uppgiften. Den typ av text du ska skriva står i kursiv stil.

Du ska använda den rubrik som anges i instruktionen.

Några råd inför delprov C:

- Läs hela uppgiftsinstruktionen noga innan du börjar skriva.
- Följ instruktionen, det vill säga gör det som de fetade orden uppmanar till.
- Tänk på att källhänvisa om detta efterfrågas.
- Tänk på vilken typ av text du skriver.
- Skriv med tanke på den mottagare och det sammanhang som anges i instruktionen.
- Tänk på att din text ska vara begriplig och kunna läsas och förstås även av den som inte läst samma texter som du eller delar din erfarenhet.

Att använda källor

Endast en av skrivuppgifterna kräver användning av källor. Här visar vi hur några olika elever lyckats väl med att utnyttja källornas innehåll i sina texter.

Det första exemplet visar hur man både kan referera och kommentera en källa samt på ett smidigt sätt infoga detta i sin egen text. Uppgiften handlade om upplevelsen av ensamhet.

Anna, som intervjuas i Emma Lofors artikel ur DN 2008-03-15, beskriver hur hon är mån om sin frihet och att det är ett aktivt val att bo själv. Idag kanske inte många reagerar över detta, men för 50 år sedan hade nog valet att bo själv blivit betraktat som onormalt.

En annan uppgift kan gälla att reagera på en provocerande artikel och skriva ett svarsinlägg. Då är det viktigt att tänka på att läsarna kanske inte läst texten utan måste sättas in i sammanhanget. Nedanstående exempel är skrivet av en elev som har läst en debattartikel av Linda Skugge.

I Linda Skugges debattartikel i Aftonbladet 2/9 2010 skriver hon att jobbkrisen är en bluff, det är bara dagens ungdomar som är för lata för att skapa sig ett jobb och dom nöjer sig inte med det jobb dom får, och detta kan jag hålla med om till viss del.

Referat av Linda Skugges åsikter

Det är sant att unga människor är lata och bortskämda, unga anstränger sig inte tillräckligt för att få ett jobb. Unga som är bortskämda och sällan hjälper till hemma tar ofta med sig det till jobbet. Dom vill ha allt serverat på ett silverfat.

Elevens egna synpunkter

Den här eleven behärskar konsten att skilja på egna och andras åsikter. Läsaren får en tydlig bild av vad Skugge skrivit och vad eleven tycker om det.

Att göra en källhänvisning

Källhänvisningarnas uppgift är att upplysa om varifrån uppgifter och idéer hämtats. De ska ge den information som krävs för att man ska kunna hitta källan. Det går till exempel bra att skriva så här:

I Dagens Nyheter 2011-06-22 skriver Peter Letmark om Kalle som klär ut sig till prinsessa.

eller så här:

I artikeln ”Roligare att vara prinsessa än Batman, tyckte Kalle” skriver Peter Letmark om Kalle som klär ut sig till prinsessa (Dagens Nyheter, 2011-06-22).

Hänvisningar till hela böcker kräver att bokens titel nämns – och helst också utgivningsåret. Det går till exempel bra att skriva så här:

Gunila Ambjörnsson beskriver i en roman (Silverapan, 2004) hur ...

I Silverapan (2004) skildrar Gunila Ambjörnsson ...